Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Klaudio Etxabe Udabe Pikote

Zumaia, Gipuzkoa
(1926-2011)

Aurkibidea

Biografia

Pikote baserrian jaioa, Elorriagako (Itziar) mugan. Bertan bizi izan da beti. Baserria itsas ertzean bertan dagoenez, harraldeko arrantza ondo ezagutu du: gau-arrantza, olagarro arrantza eta abar.

Zintak

ZUM-008

- **Proiektua**: Zumaiako hizkera
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Sarasua Aranberri, Asier
- **Data**: 2007-05-31
- **Iraupena**: 18 min
- **Euskarria**: MiniDV
- **Kodifikatzailea**: Agirrebeña, Aintzane
- **Transkribatzailea(k)**: Zabaleta Zuloaga, Miren

Pasarteak

1. Itsasoa baserritik bertan

- **Erref**: ZUM-008/001
- **Iraupena**: 0:01:15. **Hasi**: 00:00:00. **Bukatu**: 00:01:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Olagarroa
- Itsasoa » Arrantza motak » Harraldeko arrantza

Laburpena:
Itsasoa baserritik bertan dute eta harraldera jaisten ziren arrantzara. Asko izaten zen lehen, baina galdu egin da. Olagarrotan egiten zuten gehien. Karburoa erabiltzen zuten argi egiteko.

Transkripzioa
- Zuek basarritarrak zeate, baiña…
- Bai.
- …itsasua bertan.
- Berta. Hamentxe, berton-berton. Geo ikusiko dek!
- Bai. Bertatik, arraldea ta jeisteko, bertatik jaisten zeate?
- Bai, bertatikan. Bertatikan. Bai.
- Eta arrantza askoko tokiya zan?
- E?
- Arrantza asko bertan?
- Bai, bai. Nekora ta, zenbat huan leheno! Nekora bat jakingo dek zer dan? Zea, hamar, zea…
- Bai, hamar haundiya.
- Hoidxek, bai. Asko. Bai, galdu in degu ya asko. Kendu iten! Leheno zan otarra, hanbeste otar […] haidxek, barkuak botatzen dixkiye, ba? Hor bazter-bazterrea etorri ta otarra hemen, hor, danian. Ta galdu du!
- Galdu.
- Eta zuek gehien nekoratan edo olaarrotan, eo zertan?
- Olaarrotan. Olaarrotan ta gabian.
- Hamen Zumaian gaiñea bereziya zan, ez, olaarrotan eta?
- Olaarro-festa [oain].
- Jende guztiya ibiltzen zan, ez, olaarrotan?
- Bai. Oan’e asko. Oan galaazi nahidxen eo zeoze bazabiltzak.
- Bai?
- Bai. Zeoze bazabiltzak.
- Eta lehen ordun, hamen Zumaian eta, danak olaarrotan?
- Bai, asko, asko, kantidadian jendia.

- Txikitatik?
- E?
- Txikitatik?
- Txiki-txikitatik, umetatik hasita ni.
- Umetatik.
- Bai.

2. Olagarrotan gauez egiten zen

- **Erref**: ZUM-008/002
- **Iraupena**: 0:03:10. **Hasi**: 00:01:15. **Bukatu**: 00:04:25
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Olagarroa

Laburpena:
Olagarrotan egiten zuten gehien. Gauez ibiltzen ziren. Barila luze bati trapu zuri bat puntan jarrita egiten zen olgarrotan. Karburoa erabiltzen zuten gauean argi egiteko. Olagarroek arrastoa uzten dute (amarren oskolak) eta haren arabera jakiten da non dagoen olagarroa eta non ez.

Transkripzioa
- Eta nola iten zan, edo, olaarrotan? Nola iten zenuten?
- Joxe! Joxe! Karmen!
- (Karmen) Zer?
- Olaarro[-kakua] ekartzeko hortikan!
- (Joxe) E?
- Kaku ekartzeko olaarro harrapatzeko... Erakutsiko [...]. Holako zea, barilla batekin.
- Gabian?
- Gabian argidxakin. Gabian kanpoa irergira ertetzen zian, gabian. Danak ez baiña askoek. Egunez ez, egunez barruan, harripian.
- Eta orduan, gabian, behin illunduta, hamendik harraldea jeitsi...
- Bai.
- ...kakuakin eta... Hauxe!
- Habekin. Hola, haitzarteko zulun sartu, ta hauekin atea. Hamen'e, hamen'e, uain leku askotan zeakin in behar izaten die, kaiñabera luze bat, eo. Jana jarri o trapu zuridxa aurrian jarri. Harri haundidxak nola dia? Harri haun [...] ta, hola jartzen dek eta, zuridxa ikusten eta jana dalakuan, engaiñatu iten diyek, kanpoa atea. Eta ordun, honekin zast! [...] atea.
- Orduan trapuakin harrapatzen da?
- Bai. Hamen, zea, hamen, hamen danak gantxuakin. Nola haitza txikidxa dek, harri txikidxa, leuna...
- Bai, bai, bai. Eta orduan zein da olaarrotan ta iteko, jeitsi [parolakin] edo... Lehen nola iten zan?
- Gabian.
- Gabian jetsi...
- Kandillakin. Karburo-harridxa, harridxakin.
- Bai. A! Karburuakin!
- Bai. Karburu-potua, holakua.
- Hura bota.
- Hura gaiñian bota, ta behian harridxa. Ta harekin. Argi earra iten dik karburuak.
- Eta horrekin argitu...

- Bai. Oan, berriz, danak butanuakin ibiltzen dittuk!
- Bai.
- Karburua glditzen huan astuna.
- Karo!
- Harri pillua nik ibiltzen, holako pote haundidxa ibiltzen nin! Pote haundidxa! Pua! Ta ur pillua ta harri pillua’re bai barruan! Ta besua hil […]! Oaiñ’e butanokin, illoba guria hor ibiltzen dek eta hark butanokin, hola, ezer ez!
- Eta erreza al da?
- E?
- Olarruak eta harrapatzia erreza al da?
- Dakidxenak bai, ez dakidxenak zailla!
- Zuretzat erreza orduan?
- Neetzako bai! Majiña […] hemen utzi nik olagarrua holaxen. “Ta non?” “Ta hamen.” “Seguru?” “Ta seguru, bai.” Ta, da!, kanpoa.
- Eta nola dakizu nun daon ta nun ez daon?
- Antzematen, seiñalia. Askoek seiñalia lagatzen die!
- Haretan edo harritan, eo?
- Batzuek hondarra, beste batzuek harridxa igual, beste batzuek hamarran azala, ta. Hanbeste klase, ta! Ta hi jun, ta bate ez didxok antzik emango!
- Ez!
- Beste milla junda’re, igual-igual.
- Baiña, dakixanak...
- Bai, dakidxanak eakutsi in behar, ta! “Hamen ziok!” “[…]” ta, “Seiñalia” ta,, “Hori ez dezu /etzu/, ez ziok seiñalia”, ta handik ikasi geo!
- Eta orduan, hamarren azala eta oskolak eta lagatzen ditue?
- Bai! Danak ez baiña askoek.
- Eta orduan zulora jun…
- Ta ixkutatu zuluan. […] harridxan zuloa sartu.
- Eta kakuakin eta…
- Kaku… honekin atea. Bai.

3. Olagarroa nola lehortzen zen

- **Erref**: ZUM-008/003
- **Iraupena**: 0:02:35. **Hasi**: 00:04:25. **Bukatu**: 00:07:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Olagarroa

Laburpena:
Olagarroa fresko edo lehortuta jan zitekeen, baina asko harrapatzen zutenez lehortu ere egiten zuten. Nola lehortzen zen olagarroa. Normalean olagarroarekin zopa egiten zuten, baina patatarekin ere jaten zen gisatuaren antzera. Zumaian joera handia egon da olagarroak jateko eta baita Zarautzen ere.

Transkripzioa
- Eta gero, olarrua ta jateko ta, harrapatu ta sikatu iten zan, edo, edo freskotan jan, edo ze iten zan?
- […] guk freskotan ta sekatu’re bai, nola asko harrapatzen gendun...
- Karo.
- …sekatu asko.
- Sikatu asko.

- Bai.
- Ta sikatzeko zelan?
- E?
- Nola sekatzen da?
- Lehenbizi in behar dek usteltzen laga. Balde baten o jarri ta […]. Ta egualdi berua baldin bada, egun pare bat eo hola usteltzen behar izaten, eon behar izaten dik. Ta egualdi pixkat hotzo o hola baldin bada, igual lau bost egunian. Ta neguan berriz, hamabost egunian-ta ta. Negua bai dek hotza.
- Balde batian laga?
- Balde batian laga ta, usteldu arte laga in behar. Bestela gelditzen dek gogor oso. Bai.
- Eta gero sutondoan jarri?
- Geo, kañabera baten eo kaña baten, kañabera o burni tubo baten eo, txintxilik. Hor jartzen nin, ta han'e bai, hor gaiñian'e bai, han, soka jarrita. Barilla bat jarri ta han txintxilik burutik.
- Bai, bai, bai.
- Gero egun batzuetan bertan euki sikatzen.
- Nik beti jaso iten dit.
- Bai?
- Bai, illuntzian beti erretiratu. Bestela umerariakin tejo [botatzen] ziok. Ihintzakin ta, euridxa ta txarra izaten dek. Geo sekatu samar [zinian], hor jarri ta hor zaitu sekatzeko.
- Sukaldian.
- Sukalde epelakin. Epela nahi izaten dik horrek sekatzeko.
- A bai, e? Ondo sekatzeko.
- Baakik […] epela.
- Bai.
- Sekatzeko.
- Bai, ba! Eta gero, sikatu ta gero, jateko ta sopan edo? Nola jaten zan gehien?
- Guk gehidxena olaarru zopa!
- Zopa.
- Bai, askoek patatakiñ'e bai. Gixaua bezela, igual-igual.
- Gixaua.
- Bai. Holako pusketak.
- Txiki-txiki.
- [Bai, guaizakin] moztu ta jarri, ta.
- Eta egosi, patatekin egosi.
- Patatakiñ egosi, ta…
- Gozua izango da.
- Bai! Hamen kostan afan haundidxa dao olaarro zeakuak.
- Bai, ezta?
- Bai, ta horrea, Eibar aldea ta horrea, horrea geo, barroa, berriz, horrea ez.
- Ez!
- Hor ez […].
- Baiña esango nuke Zumaian inguruko herriyetan baiño gehio, ez? Getaixan-ta baiño gehio.
- Bai. Jaten Zaautza're bai. Beno, baakik, Zaautzan jende, jendia asko ziok.
- Karo.
- Zenbat etortzen dek honea olaarro billa? "Olaarrua" ta, "Ez zakau" ta, "Jo, nola Pikoten ez dao olaarroik?", ta. Bai. Zaautzan'e afan haundidxa die! Jateko, e!, harrapatzeko ez baiña… Bai.

4. Arrain txikiak ere harrapatzen ziren harraldean

- **Erref**: ZUM-008/004
- **Iraupena**: 0:02:35. **Hasi**: 00:07:00. **Bukatu**: 00:09:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Olagarroa
- Itsasoa » Arrantza motak » Harraldeko arrantza

Laburpena:
Trapu zuria jartzen zen barilaren puntan olagarroa harrapatzeko. Inguruetan olagarro klase bakarra dago. Inguruetan itsas-kabrak ere harrapatzen ziren. Gozoa izaten da, baina hezur askokoa. Gauez arrantzatzen zen hau ere. Arrain txikiak ere harrapatu izan ditu: lupiak, aingirak...

Transkripzioa
- Eta esan dezu batzuetan trapu zurixakin harrapatzen diala?
- Bai.
- Bertan, puntan, kakuan jarri ta...
- Bai, zea in, egur bat eo kaiñabera bat eo jarri haen muturrian, lotu-lotu fuerte-fuerte in, trapu zuridxa, janik ez dakana. Ona izaten dek olaarruan bere buruko gantza, tripan ateatzen dana, bea amarratu ondo, ondo amarratu in behar! Ta hura izaten dek ona.
- A, bai?
- Ertetzeko.
- Ertetzeko.
- Bai, baiña trapuakiñ’e bai [ibiltzen ditxuk]. Trapukiñ asko. Janik ez dakanak ipintzeko, trapua. Eta hamen olaarruak danak berdiñak dia, edo?
- Ez.
- Klase diferentiak dia?
- Klasia bai, danak klase bat. Oain, esan nahi nizun, batzuk txikidxak bestiak haundidxak.
- Baiña danak bat.
- Bai. Dana olaarro klase bat.
- Eta olaarruetaz aparte beste ze harrapatzen zan?
- Hamen...
- Nekorak edo, hamarrak o?
- Bai, itsas kabra o esaten dana.
- Itsas kabra’re bai?
- Bai, asko. Hamen askoek leheno. [...]’re hezurra asko!
- Hezur asko, bai?
- Bai, hezur asko.
- Baiña gozua.
- Ona, bai. Gogorra ta.
- Eta horrek harrapatzeko gabian, horrek’e bai, gau-arrantza?
- Bai. [Haidxek …] harrapatzen zuan. Ez zekit non zun illobak! Honelako zea bat, holako, hau baiño... honeaiño luzerako holako... palo bat, ta hamen behian holako zea bat, barilla haundi bat. Hamengo soldiatu honela zeak, hanka batzuk, burni batzuek. Ta goitik behera, ta!, sartzeko.
- Ta!
- Bai.
- Eta gau-arrantza asko in dezu?
- Nik asko.
- Kabrak eta...
- Bai. Ta arrai txikidxak’e bai. Lupidxa ta, durdua ta, klase asko! Angirak

eta…
- Eta bertan, arraldian?
- Arraldian, bai.
- A bai, e? Potzuetan eta geratzen zian?
- Bai.
- Eta nola harrapatzen zian hoiek?
- Zea horrekin, leheno esan deten holako, goitik behera sakauta.
- Baiña bertara jeitsi, arraldea jeitsi…
- Bai. Uretan ibilli, uretan…
- Ibilli eta…
- Bai.
- Hori’re parolakin.
- Bai.
- Karburuakin?
- Karburuakin.
- […]. Zenbat biaje!
- Bai?
- Bai.

5. Lehen inguruak gari-soroz beteta

- **Erref**: ZUM-008/007
- **Iraupena**: 0:02:35. **Hasi**: 00:12:00. **Bukatu**: 00:14:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:
Inguruko baserrien izenak. Gaur egun dena zelai dago, baina lehen garia zegoen denean. Auzolanean lan egiten zen sarri. Artoa eta babarruna ere asko egiten ziren. Lehengo aldean ganadu asko dago inguruko baserrietan orain. Baserrian lan ugari egoten da; baserriko bizimodu gogorra. Gaur egun aurrerapen gehiago, baina lanera jenderik ez.

Transkripzioa
- Eta bestela zuek, auzo honek nola daka izena?
- E?
- Izena, auzo honen izena zein da?
- Horrena?
- Auzua, bai. Zuen inguru guzti hau.
- Baserri hoidxek ditxuk [Andika] izena didxe bidxak. Goiko hura Santa Klara. Bai. Ta beste hura Saskarate.
- Saskarate.
- Hor beste… hamendik ez dezu /etzu/ ikusten, beste bi alkar onduan zabek. Agerre hoidxek.
- Agerre?
- Bai.
- Eta inguru guzti honetan beti horrela zelaiak eta belarra izan da edo lehen gariya ta…
- Garidxa ta leheno asko!
- Lehen dana garixa?
- Bai. Oain dana… dana zelaidxa oain!

- Eta noiz aldatu zan?
- Ba urte batzuk bai aldau zala.
- Eta lehen garixa.
- Garidxa, bai.
- Eta hamen garixa ondo hasten da, hamen itsasonduan?
- Bai.
- Bai, e?
- Guk’e gari pillua iten giñin urtian urtian. Gurian ta danian! Hamen itxe danetan, auzo danetan.
- Dana garixa.
- Garidxa bai.
- Eta gero, garidxa ta ebagi eta, ebakitzeko ta, jasotzeko ta, auzolanian.
- Bai. Auzotan. Auzuak elkarri lagunduta. Hik gaur han ta, gu bidxar honea ta horrea ta, bai. Ta artua ta’re bai.
- Artua’re bai?
- Artua ta, baba, babarruna o, asko iten [huan] hemen leheno. Bai.
- Uda partian garixa eta…
- Bai.
- …ta gero artua.
- Artua.
- Eta ardixak eta ganaua ta, hori ere izaten zan?
- Bai. Oain lehengo aldian ganau asko ziok hamen.
- Oain gehio.
- Asko, asko, gehio, asko galdu dek. Zelaidxak horreatik zebek uain, souak zelai inda. Jatekua asko behar, ta…
- Eta lehen, hamengo zelai guztixak eta, dana soluak.
- Danak ez, baiña asko bai.
- Garixa, ta…
- Bai.
- Garixak lan asko izango du, ez?
- Bai. Baserriko lan danak asko.
- Bai. Oain lehen baiño erredxo iten dek makinakin ta adelantua. Baiña lehengo aldian jende gutxi uain baserridxetan’e lanian.
- Bai. Hori aldatuko zan, ez?
- Bai. Baserrin gutxi pagatzen die ta!
- Bai.
- Oain, oain urte baiño merkio ziok haragidxa’re, guri paatzen [ziuk], baserritarrai. Tablan atea zak kontua zenbat, zenbat garestidxo [eongo dan]? Pentsua ta dana.

6. Eskolara eta jeneroa saltzera Zumaiara

- **Erref**: ZUM-008/008
- **Iraupena**: 0:01:15. **Hasi**: 00:14:35. **Bukatu**: 00:15:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Eskolara Zumaiara joaten ziren inguruetako umeak eta baita "Elorrixa" (Elorriaga) auzokoak ere. Baserriko jeneroak saltzera ere Zumaiara jaisten ziren. Zer saltzen zuten kalean.

Transkripzioa

- Eta hamen zuek gaztiak, umiak ziñatenian eta, eskola nun zeon?
- Eskola Zumaira jun bihar!
- Zumaira jun behar?
- Zumaira oiñez. Oiñez jun ta oiñez etorri in bihar…
- Hamendikan, e?
- Bireik ez zeon ta, oiñez!
- Biderik ez?
- Ez. Holako zea, justu-justu laguna pasatzeko.
- Eta bertakuak, Saskarate ta hamen, Agerre, ta…
- Hoidxek, hoidxek'e danak.
- Danak alkarrekin.
- Bai.
- Ume asko izango zan orduan?
- Bai, zeatik Elorridxatikan'e eskola ta Zumaira umiak.
- Elorrixatik, e?
- Bai. Bestela Itziarrea o jun behar. Ta badakik, bat urruti, bestia urruti… danak urruti!
- Bai.
- Ordun, […], bireikan ez ta kotxeikan ta're ez.
- Bai, bai, bai.
- Oain dana kanbidxauta ziok. Oain danak kotxia behar!
- Eta hemen auzoko guztiak, orduan, Zumaira.
- Bai.
- Bai. Eta jenerua ta saltzea, azokara ta? Zumaira're bai.
- Zumaira. Astuakiñ eaman behar! Patata ta… zer zian!
- Eta zer ziran? Ze izaten zan, patata ta…? Baratzekuak eta izaten zian, tomatia ta?
- Bai, bai, baratzekuak. Bai. Tomate ta, tipula ta, porro ta… dana holakua! Bai.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-02

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com